

2005ರಲ್ಲಿ ಹಾಲ್ಮೋಡು ಮದಗದಿಂದ ಹಿಲಿಯಾಣಿ ಶಾಲೆವರೆಗೆ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಎಸ್ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸುರೇಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ

ಜಲಮಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಡುವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅದು ತಲೆಕೊಳ ಅಥವಾ ಜಲವಿಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗುಕೊಳದ (ಪರ್ಕೋಲೇಶನ್ ಪಾಂಡ್) ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕೇರಳದ ಕಾಸರಗೋಡು, ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ - ಈ ಮೂರೂ ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮದಗಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮದಗಗಳು ತುಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ರಚನೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನ. ಕಾಸರಗೋಡು, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿನವು ತುಂಬ ಏರು ಇರುವ ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಮದಗಗಳಲ್ಲಿ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದಾದುವೂ ಹಲವು ಇವೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಮದಗಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು.

ಉಳಿದೆರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮದಗಗಳ ಹೊಳೆತ್ತಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ಮದಕವೂ ಮಳೆನೀರಿಗಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯೋಪಯೋಗಿ ಆಗಬಹುದು.

ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅನ್ನಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ನೀರನಿಶ್ಚಿತೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಮದಗಗಳು ಇಂದು ಜನಮನದಿಂದ ಒಹುತೇಕ ಮರೆಯಾಗಿವೆ. 'ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಮದಗಗಳಿವೆಯೇ. ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿದೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಐವತ್ತರ ಕೆಳಗಿನವರಿಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ತಡವರಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು! ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಬಿಡಿ, ಹಲವು ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಮದಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಮೂಲಭೂತ ವಿವರಗಳೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪಂಚಾಯತಿನಲ್ಲೂ ಮದಗಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಓಳಿಗೆಯ ಕಾಲ, ಅಂದರೆ 30-35 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಜಲನಿಧಿಗಳನ್ನು ಇಂದು 'ಹುಡುಕುವುದೇ ಕಷ್ಟ' ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದದ್ದು ನಿಜಕ್ಕೂ ದುರಂತ! ಯಾವುದೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಂಚಾಯತಿನಲ್ಲೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಈ ಮದಗಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಕಾದಿರಿಸುವುದು ಊಹಾತೀತ.

ಬೇಳೂರು ಮಾದರಿ

ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾಯಿದೆ, ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ

ಮದಗದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಬೇಳೂರು ಗ್ರಾಮದ ಬಡಾಬೆಟ್ಟು ಮದಗ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೊಂದು ಉತ್ತಮ ಉತ್ತರ. ಹೂಳು, ಅಂದರೆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಇವನ್ನು ಆಳದ ಪ್ರದೇಶ ಮುಚ್ಚಲು - ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಫಿಲ್ಲಿಂಗ್ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. 'ನಾವು ಮದಗದ ಹೆಚ್ಚು ಹೂಳಿರುವ ಭಾಗವನ್ನು ಮೂರು ವಿಭಾಗವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದೆವು. ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಹರಾಜು ಮಾಡಿದೆವು. ಇದು ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯೂ ಕೇಳದೆ ಮದಗದ ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೂಳೂ ಹೊರಹೋಯಿತು, ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಅಂದಾಜು 3 ಲಕ್ಷ ರೂ. ಆದಾಯವೂ ಬಂತು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಬೇಳೂರು ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕರುಣಾಕರ ಶೆಟ್ಟಿ.

'ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಹೀಗೆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವೆಡೆ ಕೆಸರು ಮಣ್ಣು ಇದೆ. ಅದನ್ನೂ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಯಡ್ತಾಡಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಕಾಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ. 'ಮೇಲುಸ್ವರದ ನಾಲ್ಕೈದು ಅಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಫಿಲ್ಲಿಂಗಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದು' ಎನ್ನುವುದು ಕರುಣಾಕರ ಶೆಟ್ಟರ ಸಲಹೆ.

ಕಾಡೂರು ಪಂಚಾಯತ್ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಳುಬಿದ್ದ ಮದಕಗಳನ್ನು ಮರುಬಳಕೆಗೆ ತಂದು ಗೆದ್ದಿದೆ. ಇವರು ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬರೆ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ತಂಡಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು, ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮೂರು ಪುಟ್ಟ ಮದಗಗಳ ಹೂಳನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಸಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಹೇಶ್ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಎಲ್ಲವೂ 3500ದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಕೆಲಸ. ಹೆಚ್ಚು ಆಳದಿಂದ ಅಗೆದು ಮಣ್ಣು ಎತ್ತಲು ಆಗದ ಕಾರಣ ಮೆಟ್ಟಲು ಬಾವಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಎತ್ತಲು ಆದೇಶಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯ ಒಳಗಿನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

'ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ' ಯತ್ನ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶ ದೊಡ್ಡದೇ. ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ವಿಸ್ತಾರದ ಚುಳ್ಳಿಕೆರೆ ಮದಗದ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಮೂವತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಬೇಸಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಪಂಚಾಯತು ಟ್ಯಾಂಕರು ನೀರು ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಈಗ ಅಲ್ಲಿನ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ನೀರುರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಈಗ ಜಾನುವಾರಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ತರಕಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ 'ಇದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮಹೇಶ್.

ಬಹಳಷ್ಟು ಪಂಚಾಯತುಗಳೂ ಈಗ ಮದಕದೊಳಗೆ ಬಾವಿ ತೋಡಿ ಕುಡಿವ ನೀರು ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ